

Vesialueomistajain liitto VEALO ry
Sinikalliontie 10
02630 Espoo

LAUSUNTO

6.10.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

MMM:n lausuntopyyntö 16.9.2022 VN/1076/2021-MMM-5

KALASTUSLAIN MUUTTAMINEN VAPAA-AJAN KALASTUKSESSA SAADUN SAALIIN ILMOITTAMISEKSI

Vesialueomistajain liitto VEALO ry esittää lausuntonaan seuraavaa;

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kalastuslakiin lisättäväksi säädökset Oma kala -tietojärjestelmän käyttöön ottamiseksi. Esitys perustuu pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman 10.12.2019 kirjaukseen ”*Otetaan käyttöön vaelluskalojen saalisilmoitus koskien kaikkea saalistettua kalaa (oma kala -tietojärjestelmä).*”

Hallituksen esitys kalastuslain muuttamisesta käsittelee vapaa-ajankalastajien saaman kalansaaliin ilmoittamisvelvollisuuden lisäksi myös

- sisävesien kaupallisten kalastajien saalistietojen ilmoittamisesta,
- tietovarannon hallinnan kokonaisarkkitehtuurista,
- asetuksenantovaltuutukseen siirtämisestä ja
- kalastuksen valvojien toimivaltuuksista.

Yleiset kommentit

Tietovarannon hallinta ja vapaa-ajankalastajien saalis- ja pyyntitietojen kerääminen Oma kala -tietojärjestelmän avulla tulisi selvyiden vuoksi perustaa kokonaan erillisellä lailla, eikä pykälämuutoksilla voimassa olevaan kalastuslakiin. Mikäli tietojärjestelmä toteutetaan esitetyn kaltaisesti, Oma kala -tietojärjestelmä jää kalastuslainsäädännölle täysin vieraaksi ja tuntemattomaksi esimerkiksi nimenä ja toimintona.

Hallituksen esityksen kohdassa Tavoitteet Oma kala -tietojärjestelmän tarvetta perustellaan riittävän ja laadukkaan tiedon saamisella kalakantojen käytön ja hoidon järjestämiseksi. Oma kala -tietojärjestelmää suunniteltaessa tulee määrittää, mitkä ovat ne tietotarpeet, joiden tyydyttämiseksi kyseinen tiedonkeruujärjestelmä perustetaan.

Samalla tietysti määritetään tietojärjestelmällä kerättävät tiedot. Hallituksen esityksestä puuttuu sekä tietotarpeiden että kerättävien tietojen ("kalastustietoja, riittäviä tietoja") yksilöinti.

Kaikki kalastussaalista koskeva tietovaranto (vapaa-ajankalastus, sisävesien kaupallinen kalastus, merialueen kaupallinen kalastus) tulisi keskittää tehokkaasti yhteen paikkaan, joka olisi Luonnonvarakeskus. Tällöin rekisteritietojaan selvittävän kansalaisen tai yrittäjän tiedot löytyvät yhdestä paikasta. Samoin LUKE:n tutkijoilla olisi koko ajan reaaliaikainen tietovaranto käytettävissään tehdäkseen esimerkiksi lakisääteisiä raporttejaan.

Pääministeri Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti tietoina kerätään vaelluskalojen - lohen, järvilohen, taimenen, Vuoksen vesistön nieriän ja ankeriaan - saalisilmoituksia. Hallituksen esitys on kirjoitettu siten, että Oma kala -tietojärjestelmä mahdollistaa tietojen keräämisen kaikista mahdollisista kalalajeista ja -kannoista. Vasta valtioneuvoston asetuksesta selviää, mitä kalalajeja ja -kantoja ilmoitusvelvollisuus koskee. Hallituksen esityksestä tämä ei käy ilmi.

Tietojen keräämistä perustellaan myös lakiin sisällytetyllä suunnittelujärjestelmällä eli ns. käytön ja hoidon ohjauspyörällä (engl. management cycle), joka toimiakseen hyvin tarvitsee tietoja kalastusmuodoista ja kalalajeista. Hyvin toimiessaan suunnittelujärjestelmä tuottaa päätöksentekijöille seurantatietoa, jotka ovat käytettävissä seuraavan kauden suunnitelmia, kalastuksen sääntelyä ja kalakantojen hoitopäätöksiä tehtäessä. Reaaliaikaisesta tietojenkeruujärjestelmästä ei ole varsinaista hyötyä, jos Luonnonvarakeskuksen lakisääteisenä tehtävänä on laatia kolmen vuoden välein raportti Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta, sekä merialueen että sisävesien osalta.

Käsityksemme mukaan Oma kala -tietojärjestelmällä ei voida korvata perinteisillä menetelmillä kerättäviä kalansaalistietoja. Suomen luonnonsuojeluliiton ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön edustajat esittivät saman suuntaisia mielipiteitä Rannikon kalatalousaluepäivillä 28.9.2022 Turussa.

Käytön ja hoidon ohjauspyörä on ensisijaisesti kalatalousalueen työkalu. Kun Oma kala -tietojärjestelmä tuottaa reaaliaikaista tietoa, miten sitä voidaan hyödyntää kalatalousalueella, jonka toimintaa ohjaa pakkonoudatettava ja pakkotoimeenpantava, määräaikainen, ELY:n hyväksymä käyttö- ja hoitosuunnitelma?

Säännöskohtaiset perustelut

Uusi 19 § Kalatalousviranomaiset

Tarkoituksena on korvata voimassa olevan pykälän 3. momentti uudella 3. momentilla.

HE:n perusteluteksti luettelee lakipykälät vesialueen omistajan oikeuksista, tehtävistä ja velvollisuuksista. Tästä luettelosta puuttuvat mainintana pykälät 11, 12, 23 ja 41.

Uusi 19 a § Luonnonvarakeskuksen tehtävä tiedon tuottajana

”Luonnonvarakeskuksen olisi laadittava raportti perustuen käytössään oleviin tietovarantoihin, tutkimustietoihin ja sekä kalastuslain 62 a §:n nojalla kerättävään tietoon ja muuhun aineistoon ja asiantuntemukseensa perustuen. Raportin tulisi koskea koko Suomea ja kaikkea kalastusta ja antaa yleiskatsaus kalakannoista ja kalastuksesta eri muodoissaan Suomessa sekä edellä mainituissa tapahtuneista muutoksista ja niiden syiden analysoimisesta. Tämän raportin lisäksi Luonnonvarakeskuksen olisi jatkossakin laadittava Kalakantojen tila -raportti merialueelta kerran vuodessa sekä viehekalastusrasituselvitys määrätyin väliajoin.”

19 a §:n säädös ei vastaa edellä esitettyä pykäläkohtaista perustelua. Pykälästä puuttuu vuosiraportti merialueen kalakannoista sekä viehekalastusrasituselvitys määrääjoin.

Kaikki kalakantoja koskevat aineistot tulisi kerätä Luonnonvarakeskuksen tietovarantoihin, eikä jakaa niitä ELY-keskukseen (ammattikalastus merellä ja sisävesillä) ja Luonnonvarakeskukseen (vapaa-ajankalastus).

Uusi 90 § Sisävesillä saatujen saaliiden ilmoitusvelvollisuus

Pykäläehdotusta tulisi muuttaa siten, että ilmoitusvelvollisuus sekä merialueella että sisävesialueella saadusta kaupallisesta kalansaaliista on Luonnonvarakeskukseen.

Uusi 93 § Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon käyttötarkoitus

Hallituksen esityksessä esitetään poistettavaksi 1 momentin kohta 5) kalastajien osoitteiden selvittäminen kalastonhoitomaksua koskevan tilillepanokortin lähettämiseksi;

Esitämme uudeksi kohdaksi 5) alueellisen viehekalastusrasituksen selvittäminen;

Hallituksen esityksen 19 a §:n mukaisesti viehekalastusrasituselvityksen tekeminen kuuluu Luonnonvarakeskukselle.

Hallituksen esityksen mukaisesti pykälässä 94 § säädetään Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenteesta ja sisällöstä. Tietovaranto sisältää yhteensä yhdeksän rekisteriä, muun muassa vapaa-ajankalatalouden saalisrekisterin. Tietovarannosta tulisi voida määrittää viehekalastusrasitus osakaskuntaakohtaisesti, joka raportoitaisiin kalatalousalueille.

Uusi 98 § Asetuksenantovaltuus

Hallituksen esityksestä puuttuvat perustelut, miksi asetuksenantovaltuus halutaan siirtää maa- ja metsätalousministeriöltä valtioneuvostolle.

Uusi 99 § Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat

Hallituksen esityksen 99.3 §:n muuttamisen perustelutekstissä kirjoitetaan: ”Pykälän viimeistä momenttia muutettaisiin siten, että kalastuslain nojalla hyväksytyllä ja valtuutetulla kalastuksenvalvojalla ei olisi toimivaltaa valvoa *kaupallista kalastusta koskevan* Euroopan unionin lainsäädännön noudattamista.” Kolmen sanan lisäämisen tarkoituksena on mahdollistaa vakuutuksen antaneille kalastuksenvalvojille mahdollisuus valvoa Euroopan unionin neuvoston asetuksen 2021/1888 9 artiklan mukaista lohen virkistyskalastusta ICES-alueilla 22 - 31.

Kalastuksen valvojilla ei ole tällä hetkellä oikeutta valvoa kalastusta eikä sen toimeenpanemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön, saatikka EU-lainsäädännön noudattamista perusviivan ulkopuolella ja Ahvenanmaalla. Muutosesitys näyttää hyvältä ja perustellulta, mutta käytännössä muutosesitys ei lisää kalastuksenvalvojien toimivaltuuksia perusviivan ulkopuolelle. Pykälämuutos ei siis mahdollista lohen virkistyskalastuksen valvontaa ICES-alueilla 29 - 31. Hallituksen esityksen perustelut eivät liity millään tavalla esitetyn ongelman ratkaisuun.

Yleisesti ottaen kalastuksen valvontaan tulisi resursoida enemmän.

Esitämme 3. momentin poistamista tarpeettomana.

Uusi 118 § Kalastusrikkomus

”Joka tahallaan tai huolimattomuudesta 16) kalastaa yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamiseksi säädetyn Euroopan unionin neuvoston vapaa-ajankalastusta Itämerellä koskevan asetuksen säännösten vastaisesti, on tuomittava...”

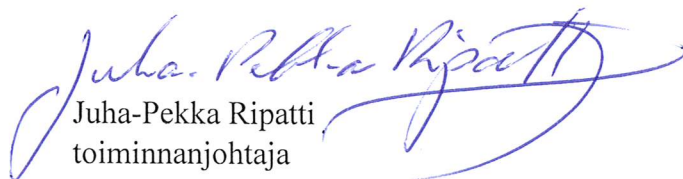
Hallituksen esityksessä pykälässä 99 viitattu Neuvoston asetus (EU) 2021/1888 ei ole viralliselta nimeltään Euroopan unionin neuvoston vapaa-ajankalastusta Itämerellä koskevan asetus.

Kyseistä asetusta sovelletaan kyllä myös virkistyskalastukseen, jos se nimenomaisesti mainitaan asiaa koskevissa säännöksissä. Asetuksessa virkistyskalastus mainitaan vain turskan ja lohen osalta. Suomea koskee kyseisen asetuksen 9 artikla Lohen virkistyskalastusta koskevat toimenpiteet ICES-alueilla 22 – 31.

VESIALUEOMISTAJAIN LIITTO VEALO RY

Reima Rätty
puheenjohtaja

Juha-Pekka Ripatti
toiminnanjohtaja